

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

VERSLAG VAN HET SYMPOSIUM

OP GOEDE GROND

DE AANPAK VAN SEKSUEEL GEWELD TEGEN KINDEREN

**THEATER DE NIEUWE REGENTES, DEN HAAG
WOENSDAG 28 MEI 2014**

Het symposium werd geopend door **Lauren Book**, oprichtster van Lauren's Kids. Zij werd als kind zelf slachtoffer van seksueel misbruik en gebruikt haar ervaringen voor het voorkomen van seksueel geweld en het helpen van slachtoffers. Vervolgens presenteerde de Nationaal Rapporteur **Corinne Dettmeijer** haar rapport 'Op goede grond', gevolgd door een vraag- en antwoordsessie met het publiek.

Na de pauze reflecteerden vooraanstaande experts op het gebied van de signalering van- en hulp aan slachtoffers, en de opsporing, vervolging en behandeling van daders vanuit hun disciplines op het trechtermodel. Herkennen zij de knelpunten die de Nationaal Rapporteur beschrijft?

Promovenda en onderzoeker **Pinar Okur** (Intervict) ging in op disclosure en hulpzoekgedrag van slachtoffers, bijzonder hoogleraar **Lenneke Alink** (Universiteit Leiden en Vrije Universiteit Amsterdam) belichtte het signaleren en melden van seksueel geweld, **Janet ten Hoop** (Openbaar Ministerie) ging in op de opsporing en vervolging in zedenzaken en onderzoeker **Wineke Smid** (Van der Hoeven Kliniek) op risicotaxatie en de behandeling van daders.

Daarnaast bood de Nieuwe Regentes plaats aan de indrukwekkende fototentoonstelling van **Stichting Revief**, waarin slachtoffers van seksueel misbruik geportretteerd staan en borden vasthouden met daarop afgebeeld citaten van hun belager op het moment waarop zij werden misbruikt.

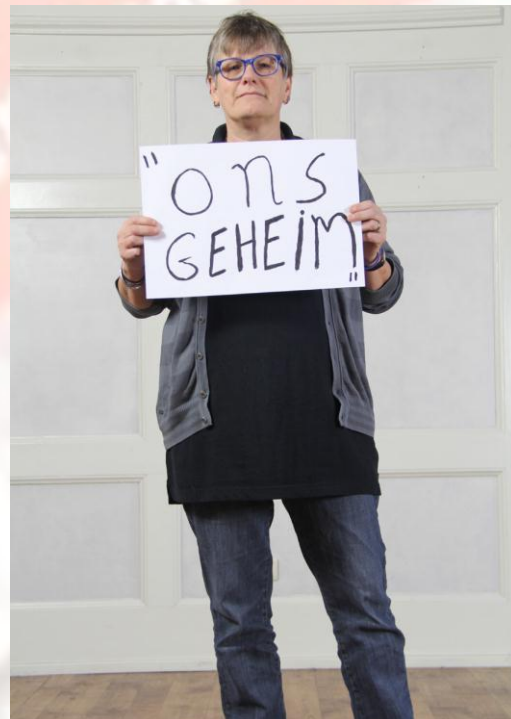

Foto: Jeanette Koenen

Postbus 20301
2500 EH Den Haag
Telefoon: 070 370 45 14
www.nationaalrapporteur.nl
[@NLRapporteur](https://twitter.com/NLRapporteur)

OPENING DOOR LAUREN BOOK

Het symposium over seksueel geweld tegen kinderen werd geopend door de Amerikaanse Lauren Book, oprichtster van Lauren's Kids. Zij werd als kind zelf slachtoffer van seksueel misbruik en zet haar ervaringen in voor het voorkomen van seksueel geweld en het helpen van slachtoffers.

Lauren is afgestudeerd in sociale psychologie en sociale verandering aan de Universiteit van Miami. Elk jaar loopt Lauren 2500 kilometer door de staat Florida om aandacht te vragen voor seksueel geweld en al doende voorlichting te geven aan lokale gemeenschappen. Tienduizenden mensen vergezellen Lauren in haar jaarlijkse 'Walk in My Shoes', waaronder duizenden kinderen van seksueel misbruik. Want: "It's OK to tell."

Foto: Valerie Kuypers

Lauren is vanaf haar tiende jaar stelselmatig misbruikt door haar vrouwelijke oppas.

Lauren ziet nu hoe haar oppas haar volledig in haar macht heeft weten te krijgen door een proces van 'grooming'. Ze bouwde niet enkel een vertrouwensrelatie met de familie op, maar ook met Lauren zelf; Lauren kreeg meer aandacht dan haar broertjes en zusjes, mocht stiekem langer op blijven, kreeg extra toetjes enzovoorts. Het eerste onvrijwillige seksuele contact begon met een 'onschuldige' tongzoen. Vanaf dat moment wist haar oppas dat Lauren niks tegen haar ouders, leraar of welke volwassenen dan ook durfde te zeggen of zou zeggen. En zo begon het jarenlange misbruik. Zes jaar lang is Lauren stelselmatig seksueel, fysiek en emotioneel mishandeld door haar eigen oppas, die nota bene over vele referenties beschikte en een uitgebreide 'check' heeft moeten doorlopen voordat zij werd aangenomen als nanny. Pas na zes jaar durfde Lauren het tegen iemand te vertellen, haar toenmalig vriendje. Intussen ging zij door een zware periode. Ze kreeg anorexia, begon zichzelf te verwonden (automutilatie) en kwam uiteindelijk in het ziekenhuis terecht. Het diepte- en omslagpunt was toen haar moeder zei dat het nu wel eens tijd werd dat ze erover heen kwam:

"Lauren, I don't know why you're still crying. You should be over this by now. Look at me. It happened to me. And I'm fine," my mother said. And I said to myself in that very moment – while I love my mom – she is anything but fine. And I will do what I'll have to do the rest of my life to heal myself, and help others heal.

Vanaf dat moment heeft Lauren Book haar eigen ervaringen gebruikt en weten om te zetten in het voorkomen van seksueel geweld en het helpen van slachtoffers van seksueel geweld.

HET RAPPORT 'OP GOEDE GROND'

Vervolgens presenteerde Nationaal Rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen, Corinne Dettmeijer- Vermeulen, haar eerste rapport over seksueel geweld tegen kinderen: 'Op goede grond'. De Nationaal Rapporteur rapporteert over de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland. Zij monitort de effecten van het beleid dat op deze terreinen wordt gevoerd, signaleert knelpunten en doet aanbevelingen om de aanpak van deze thema's te verbeteren. De rapporteur heeft onafhankelijke positie ten opzichte van de regering.

Seksueel geweld tegen kinderen is niet in één definitie te vangen. Het kent vele verschijningsvormen: de moeder die incest pleegt met haar zoon, de jongen die zijn vriendin verkracht, de leraar die kinderpornografie bekijkt, de man die meisjes zovert krijgt dat ze zich uitkleden voor de webcam. Het zijn allemaal voorbeelden van strafbaar seksueel geweld. In het Wetboek van Strafrecht zijn verschillende vormen van

Foto: Valerie Kuypers

seksueel geweld strafbaar gesteld, variërend van ontucht tot aanranding en grooming. De rapportage gaat waar mogelijk uit van dit juridisch kader. Bij onderwerpen als signalering en hulpverlening is slachtofferschap vanuit de psychologische invalshoek (voelt iemand zich slachtoffer van seksueel geweld) het uitgangspunt.

Meer slachtoffers van seksueel geweld tegen kinderen moeten worden gezien. De drempels voor slachtoffers om uit te komen voor het seksueel geweld, het te melden bij instanties en aangifte te doen bij de politie, moeten omlaag. Naast nieuwe cijfers over de slachtoffers en daders van seksueel geweld bevat het rapport aanbevelingen om de aanpak van het probleem te verbeteren. Gevallen van seksueel geweld moeten gedetailleerd, consistent en uniform worden geregistreerd, zodat niet alleen de omvang maar ook de aard van het probleem zichtbaar wordt.

De aanpak van seksueel geweld is een opeenvolging van beslissingen. Seksueel geweld vindt plaats, een docent herkent het, meldt het, de politie onderzoekt het en bevestigt het, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling schakelt hulp in, het Openbaar Ministerie vervolgt de dader, de rechter veroordeelt hem, een tbs-kliniek behandelt hem en de reclassering houdt toezicht. Bij elk van deze stappen vallen slachtoffers of daders af. Dát er selectie plaatsvindt is terecht. Niet iedere melding is gegrond, niet iedere verdachte is schuldig, niet ieder slachtoffer heeft hulpverlening nodig. In al deze beslissingen is perfectie (bijvoorbeeld: geen enkele schuldige niet vervolgd én geen enkele onschuldige wel vervolgd) onmogelijk. Deze perfectie wel eisen

kan leiden tot zowel verlamming als overreactie. In het ene geval durft de beslisser niet te handelen, in het andere geval wordt bij iedere ongewenste uitkomst de hele procedure herzien. Maar omdat perfectie onmogelijk is, betekent een ongewenste uitkomst niet dat de beslissing verkeerd genomen is. De beslissingen die stap na stap gemaakt worden, moeten wel telkens *op goede grond* gemaakt worden.

Het rapport 'Op goede grond' en de bijbehorende factsheets zijn te vinden op de website van de Nationaal Rapporteur (www.nationaalrapporteur.nl). Wilt u ze in hardcopy ontvangen? Stuur dan een email naar het secretariaat (secretariaat@nationaalrapporteur.nl). De presentatie van de Nationaal Rapporteur vindt u [hier](#) (prezi); de link naar de preventiecampagne '1 is 2 many' vindt u [hier](#), en de Nederlandse versie vindt u [hier](#).

Foto: Valerie Kuypers

Disclosure en hulpzoekgedrag van slachtoffers

Pinar Okur was de eerste expert op het gebied van seksueel geweld die reflecteerde op het rapport van de Nationaal Rapporteur. Okur is werkzaam als promovenda voor INTERVICT en is afgestudeerd psycholoog en criminoloog aan de Universiteit Utrecht. Naast haar werkzaamheden als promovenda is zij bestuurslid bij Mukomeze, een stichting die de levensomstandigheden verbetert van vrouwen en meisjes die allerlei vormen van seksueel geweld tijdens de genocide van 1994 in Rwanda hebben overleefd.

Okur ging in op disclosure en hulpzoekgedrag van slachtoffers van seksueel misbruik. Hierbij maakte zij gebruik van haar eigen onderzoek: 'de rol van etniciteit bij seksueel geweld en misbruik: vergelijkend onderzoek naar seksueel misbruik van Nederlandse jongeren en jongeren met een niet-westerse etnische achtergrond'. Een aanzienlijke minderheid van de kinderen en jongeren in Nederland heeft te maken met seksueel misbruik. Er is echter zeer weinig bekend over de aard en omvang van seksueel misbruik van Nederlandse jongeren met een niet-westerse culturele achtergrond. Het onderzoek van Okur kent een 'multi-method design', dat bestaat uit een kwantitatieve online survey onder 3.697 MBO- en HBO-studenten van 18 tot 25 jaar - en een kwalitatief gedeelte - 25 diepte-interviews met slachtoffers van seksueel misbruik en vier focusgroepen met professionals uit verschillende culturele minderheidsgroepen. Een belangrijk verschil tussen het rapport 'Op goede grond' en het onderzoek van Okur is de gehanteerde definitie van seksueel misbruik. Het rapport 'Op goede grond' is grotendeels gebaseerd op de juridische benadering, terwijl Okur gebruik maakt van de psychologische definitie, deels overeenkomend met die van de commissie-Samson:

'Seksueel misbruik van kinderen is seksueel contact van (jong) volwassen met kinderen jonger dan 18 jaar. Deze lichamelijke contacten zijn tegen de zin van het kind of zonder dat het kind deze contacten kan weigeren. Daders zetten het kind emotioneel onder druk, dwingen het kind of weten door hun overwicht te bereiken dat het kind geen nee durft te zeggen tegen seksueel toenaderingen'.

In samenwerking met Rutgers WPF voegt Okur daar nog enkele kenmerken aan toe. Zo maakt zij een onderscheid tussen volwassen daders en daders die leeftijdsgenoten zijn. Daarnaast onderscheidt zij, net als het rapport 'Op goede grond', zowel hands-off ('iemand dwong je om naar pornografische beelden te kijken'; 'iemand maakte tegen je zin foto's en of video-opname terwijl je je uitkleedde en of naakt was') als hands-on misbruik ('iemand zoende je tegen je wil'; 'iemand dwong je tot orale seks').

In het algemeen hebben meisjes vaker dan jongens aan anderen over hun misbruikervaring verteld. Er zijn verschillende redenen waarom respondenten wel of niet vertellen wat hen is overkomen. Redenen als angst dat familie en vrienden er achter zullen komen en niet weten wat te doen met de situatie worden genoemd. Ook schuldgevoelens spelen een rol, waarbij een onderscheid kan worden gemaakt tussen interne- en externe schuldgevoelens.

Een van de aanbevelingen uit het rapport 'Op goede grond' is gericht op de noodzaak van goede registratie. Okur plaatst hier een kanttekening. Cijfers uit haar onderzoek wijzen namelijk uit dat het merendeel van de slachtoffers behoefte heeft aan een ander soort hulp, waarbij

registratie niet altijd mogelijk is. Respondenten willen er vooral 'gewoon' over kunnen praten. Onwetendheid, sociale controle en wantrouwen in hulpverlening zijn de voornaamste redenen om geen professionele hulp te zoeken. Scholen kunnen een belangrijke rol vervullen om de onwetendheid van jongeren over hulpmogelijkheden op te lossen door middel van voorlichting.

Foto: Valerie Kuypers

MELDING EN SIGNALERING VAN SLACHTOFFERS

Vervolgens ging Lenneke Alink in op het rapport 'Op goede grond'. Alink is bijzonder hoogleraar Voorkomen, gevolgen en aanpak van kindermishandeling aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en is als hoofd van het onderzoekcluster Kindermishandeling verbonden aan het Centrum voor Gezinsstudies van de Universiteit Leiden. Ze bestudeert de prevalentie, risicofactoren en gevolgen van kindermishandeling en houdt zich bezig met het ontwikkelen en toetsen van interventies om kindermishandeling zoveel mogelijk te voorkomen. Ze is ook lid van de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik, onder voorzitterschap van Eberhard van der Laan.

Wereldwijd is te zien dat het fenomeen seksueel misbruik een relatief lang bestudeerd fenomeen is, terwijl bijvoorbeeld het onderzoek naar de prevalentie van verwaarlozing pas vanaf de jaren '90 op de kaart staat. Pas sinds 2005 zijn er in Nederland grootschalige prevalentiestudies uitgevoerd naar kindermishandeling in het algemeen (Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van kinderen en jeugdigen, NPM). De NPM-2005 was de eerste studie naar de omvang en aard van mishandeling van kinderen en jeugdige van 0 - 17 jaar in Nederland. In deze studie rapporteerden informanten over mishandeling van kinderen met wie zij in hun werk te maken hadden. In 2006 werd ook voor het eerst een nationaal scholierenonderzoek uitgevoerd naar de omvang van kindermishandeling (SOM). In de gebruikte vragenlijst gaan acht vragen over vormen van seksueel misbruik, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen misbruik door personen buiten het eigen gezin of de familie en misbruik door gezins- of familieleden.

De tweede grootschalige nationale prevalentiestudie met betrekking tot kindermishandeling dateert uit 2010. In NPM-2010 wordt voortgeborduurd op de twee voorgaande onderzoeken, NPM-2005 en SOM-2006. In deze studie is gebruik gemaakt van drie bronnen: informanten, AMK en scholieren. In NPM-2010 werd het aantal seksueel misbruikte kinderen door de informanten geschat op 0,8 per 1.000 kinderen in de leeftijdscategorie de 0 - 17 jaar. Het aantal kinderen gemeld voor seksueel misbruik bij het AMK in 2010 is nog veel kleiner: het gaat hier om ruim 500 kinderen. Onder de scholieren gaf bijna 6% aan zelf slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik in het jaar 2010, van wie ruim 2% dat binnen de eigen familie heeft meegemaakt.

De prevalentieschattingen op basis van gegevens verkregen via informanten en via rapportages door de jongeren zelf lopen dus sterk uiteen. Dat geldt niet alleen voor deze studies naar seksueel misbruik maar is wereldwijd vastgesteld in honderden prevalentiestudies naar kindermishandeling. Zelfrapportage van seksueel misbruik kent een aantal methodologische beperkingen. Hierin kan een deel van de verklaring voor de discrepantie tussen de schattingen op basis van de verschillende bronnen schuilen. Echter, vergeleken met de andere vormen van mishandeling was het aantal gemelde kinderen voor seksueel misbruik door informanten kleiner dan in de zelfrapportagestudie. Het is dus ook waarschijnlijk dat informanten lang niet alle gevallen van seksueel misbruik zien (en beter zicht hebben op andere vormen van mishandeling die vaak een chronisch karakter hebben) terwijl jongeren op een anonieme

vragenlijst ook ervaringen kunnen weergeven waarover ze schaamte voelen en die ze (nog) niet hebben kunnen bespreken.

De discrepantie tussen de schatting van het aantal slachtoffers op basis van zelfrapportage en informantengegevens werd ook gevonden in een studie naar seksueel misbruik in de jeugdzorg. Deze studie, in opdracht van de commissie-Samson, liet verder zien dat kinderen in residentiële instellingen vaker slachtoffer zijn van seksueel misbruik dan kinderen in pleegzorg of kinderen in de algemene populatie. Verder waren met name kinderen met een lichte verstandelijke beperking in de jeugdzorg vaker slachtoffer van seksueel misbruik.

Alink sloot af met een recente studie die laat zien hoe ernstig de effecten van seksueel misbruik en andere vormen van mishandeling kunnen zijn. Ze liet zien dat slachtoffers, vooral als verschillende vormen van kindermishandeling samen voorkwamen, een kleinere hippocampus hebben, een hersengebied dat onder andere betrokken is bij de aansturing van het stresssysteem. Een duidelijke aanwijzing dat mishandeling en seksueel misbruik vroeg gestopt en liever nog, voorkomen moeten worden.

Meer scholing, voor jeugdzorgmedewerkers maar ook voor bijvoorbeeld leerkrachten, over het bespreekbaar maken van seksualiteit en kindermishandeling en het herkennen van signalen zou een stap in de richting van het verminderen van het aantal slachtoffers kunnen zijn.

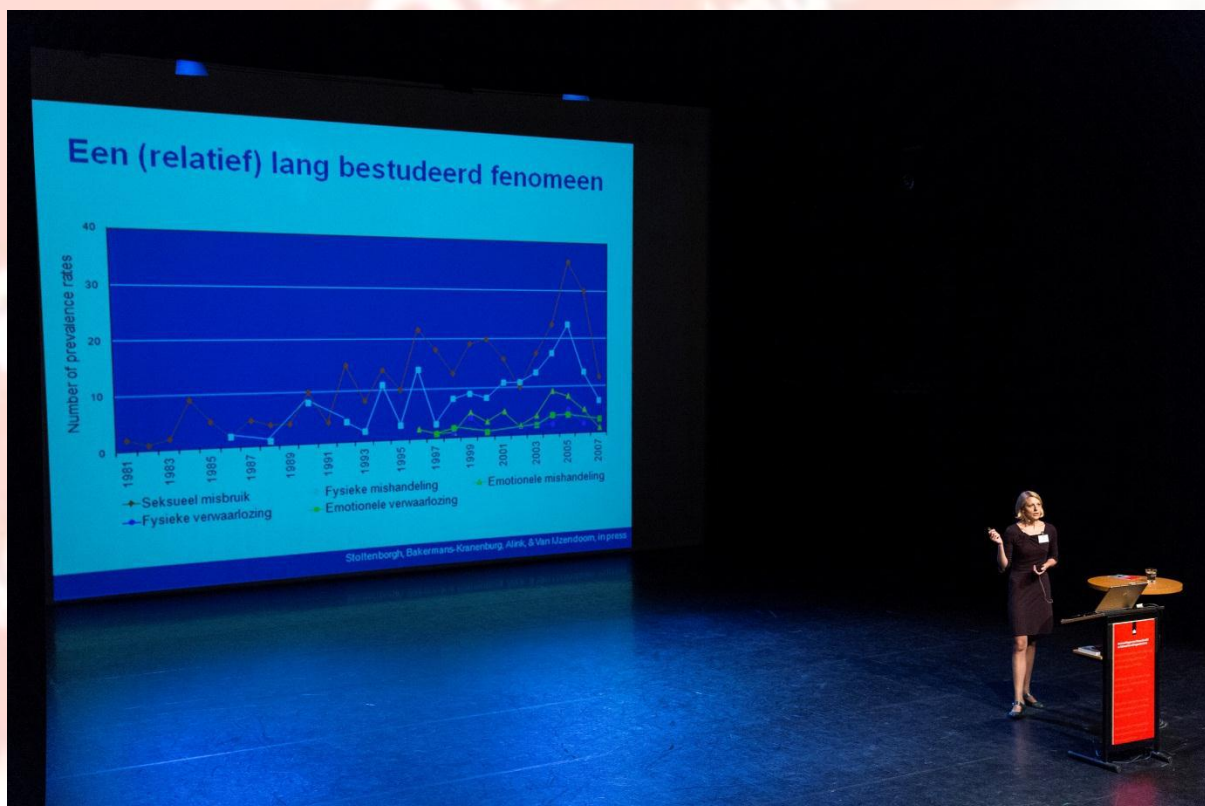

Foto: Valerie Kuypers

OPSPORING EN VERVOLGING IN ZEDENZAKEN

Janet ten Hoope, landelijk portefeuillehouder huiselijk geweld, kindermishandeling en zeden bij het Openbaar Ministerie, besprak de opsporing en vervolging in zedenzaken. Zedenzaken zijn vaak zeer complex. Ze zijn niet alleen bewijstechnisch lastig, maar zijn ook maatschappelijk beladen waarbij sprake is van schuld en schaamte bij zowel het slachtoffer als de dader. Het strafrecht richt zich op de dader en staat voor het slachtoffer: het streeft daarmee naar waarheidsvinding én slachtoffergerichtheid. In de behandeling en afdoening van zedenzaken heeft het slachtoffer nu een centrale plaats - de tijd dat strafzaken alleen draaiden om de verdachte ligt al enige tijd achter ons.

“Steeds moeten we stilstaan bij de vraag of we voldoen aan het nakomen van de rechten die het slachtoffer in ons rechtssysteem heeft en of we zorgvuldig zijn in de bejegening. Dit veronderstelt wel dat helder is wie slachtoffer is en wie dader is. Als die duidelijkheid (nog) ontbreekt, dan kan er spanning ontstaan tussen enerzijds de belangen en de bejegening van de aangever en anderzijds de waarheidsvinding. Zeker in zaken, zoals zedenzaken, waarin een één-tegen-één-verhaal eerder regel dan uitzondering is moet een officier balanceren op een dun koord.”

De complexiteit van zedenzaken vraagt om kennis en kunde; ‘zedes’ vormt dan ook een specialisme binnen de politie en het OM. Er bestaat een expertgroep binnen de politie en het OM heeft een Commissie Zeden. En ook voor de aanpak van kinderpornografie zijn er aparte teams binnen de politie en het OM.

De problemen in de complexiteit van zedenzaken zijn grofweg in twee categorieën te onderscheiden. Ten eerste zijn er de zaken waarin (stevige) twijfel bestaat of de aangever/het slachtoffer de waarheid vertelt. Onwaarheid kan daarbij opzettelijk en onopzettelijk plaatsvinden, dit moet in ieder geval onderzocht worden. Vanzelfsprekend doet dat iets met de wijze waarop de aangever zich bejegend voelt. Als je kritisch bevraagd wordt, zeker in een gevoelige zaak als een zedendelict, en je weet van jezelf dat je de waarheid vertelt, dan kan dat zeer onplezierig overkomen. En toch is het professioneel van de politie en het OM om de onverklaarbare elementen of de tegenstrijdigheden in een aangifte scherp te benoemen. We moeten immers waken voor te lichtvaardige onjuiste beschuldigingen en ook later in een proces zal door een advocaat en een rechter kritisch worden doorgevraagd. Ten tweede zijn er de zaken waarbij er de overtuiging is bij de politie en het OM dat aangever/slachtoffer wel de waarheid vertelt, maar waarbij naar verwachting later in het proces nog een verhoor van het slachtoffer zal volgen, bijvoorbeeld bij de rechter-commissaris. In die gevallen leert de ervaring dat het door de advocaat of de rechter verstreken van de aangifte en eventuele andere stukken aan het slachtoffer ook tegen het slachtoffer kan werken. De rechter ziet immers graag dat herhaalde verklaringen van een slachtoffer zoveel mogelijk dezelfde elementen bevatten en ook dat dit ‘spontaan’ gebeurt. Ook hier kan waarheidsvinding en bewijsvergaring (met name gericht op de overtuigingskracht van een slachtofferverklaring) op gespannen voet staan met de rechten van slachtoffers (i.c. het beschikken over bepaalde processtukken).

Over het rapport zegt Ten Hoop dat kwantitatieve gegevens belangrijk zijn en dat het goed is om de keten (de trechter) in beeld te brengen. Het verschil tussen het aantal meldingen en het aantal vonnissen is een bekend gegeven, ook internationaal. Toch is er een kanttekening te plaatsen bij de aanbeveling over betere registratie. Er bestaat een spanningsveld tussen enerzijds het verkrijgen van goede (beleids)informatie door middel van registratie en anderzijds het behoud van een efficiënt werkproces en het minimaliseren van de kosten. Dit dilemma vraagt om het maken van keuzes en van focus.

In het rapport 'Op goede grond' wordt het informatieve gesprek kritisch onder de loep genomen. Het is een prioritair thema binnen politie en OM anno 2014. Belangrijk is dat we de achtergrond van de huidige praktijk in het achterhoofd houden: in veel zaken wordt slachtofferschap strafrechtelijk niet bewezen. Er heerst de angst voor secundaire victimisatie en onjuiste beschuldigingen. Het dilemma ligt hier in de scheidslijn tussen informeren en ontmoedigen. Daarnaast kan het moeilijk zijn om te bepalen wie nu eigenlijk het slachtoffer is en waarvan precies: is het de puberdochter of toch de ouder, wie is het onbekende slachtoffer achter de webcam of wie vertelt de waarheid in geval van een vechtscheiding?

Wat we in ieder geval moeten doen is het seksueel geweld proberen te stoppen, strafrechtelijk of anderszins – met goed rechtsbescherming voor zowel slachtoffers als verdachten. Ook zouden we ons meer moeten richten op het vergroten van de veerkracht van het slachtoffer. Een multidisciplinaire aanpak en multidisciplinaire centra (zoals de bundeling van forensisch, medische en psychologische deskundigheid binnen de Centra Seksueel Geweld) zouden hier een oplossing kunnen bieden en drempels kunnen verlagen.

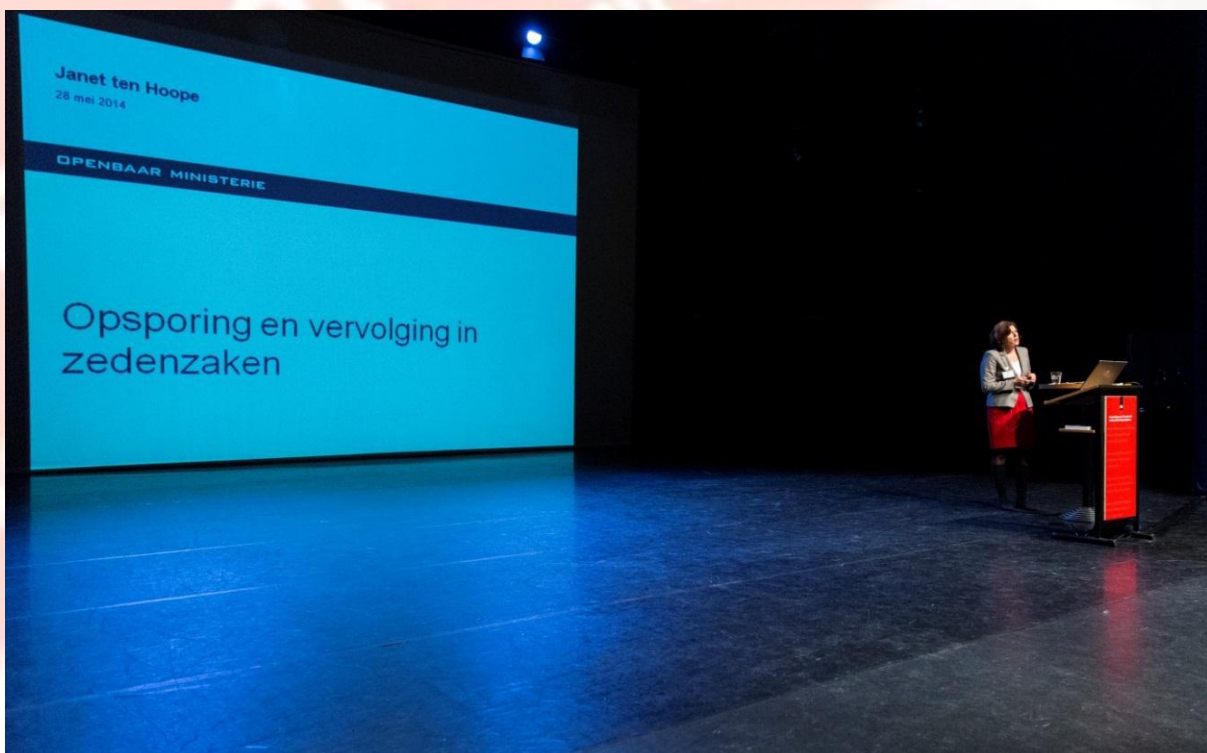

Foto: Valerie Kuypers

RISICOTAXATIE EN DE BEHANDELING VAN DADERS

Tot slot ging Wineke Smid in op het rapport 'Op goede grond' en specifiek op risicotaxatie en de behandeling van zedendelinquenten. Smid studeerde in 2004 cum laude af in de klinische psychologie. Werkzaam als onderzoeker bij de Van der Hoeven Kliniek in Utrecht ontwikkelde zij expertise op het gebied van zedendelinquenten.

Smid besprak het rapport aan de hand van haar eigen promotieonderzoek: '*Sex Offender Risk Assessment in the Netherlands*'. Er wordt vaak voorbij gegaan aan het doel van risicotaxatie. Het doel van risicotaxatie is het voorkomen van recidive door middel van behandeling van plegers om het aantal slachtoffers te verminderen. Seksuele delicten hebben vaak ernstige gevolgen. Deze delicten willen we dus voorkomen, de vraag is: hoe kunnen we dat zo effectief en efficiënt mogelijk doen? Simpelweg door te doen wat werkt (What Works):

- ✓ Risicoprincipe: selecteer de juiste plegers, namelijk de plegers die behandeling het meest nodig hebben.
- ✓ Behoeftepincipe: behandel de dynamische risicofactoren, dus de factoren die het risico veroorzaken.
- ✓ Responsiviteitsprincipe: stem de behandeling af op de leerstijl zodat de pleger het snapt.

Om met goed nieuws te beginnen: de instrumenten die gebruikt worden in Nederland (Static-99R / Static-2002 / Static-2002R en RRASOR0) voorspellen goed. De voorspellende waarde van bijv. STATIC-99R is (nog) niet volmaakt, maar heeft nog altijd een betere voorspellende waarde dan wanneer er geen instrumenten worden gebruikt. Echter, de risicotaxatie-instrumenten worden nog niet, of niet goed genoeg gebruikt. Er zou standaard gebruikgemaakt moeten worden van empirisch gefundeerde risicotaxatie. Dit zorgt voor een betere, snellere en goedkopere interventie. Ook tbs-behandeling lijkt te werken bij Nederlandse zedendelinquenten, maar in het bijzonder bij plegers met een *daadwerkelijk* hoog risiconiveau.

Krijgen plegers met het hoogste risico momenteel de meest toereikende behandeling? Nee. Er is te weinig selectie op recidiverisico, de plaatsing van een zedendelinquent moet geschieden op basis van het recidiverisico in plaats van op de 'ernst' van het delict. Veel hoog-risico-plegers blijven onbehandeld en veel laag-risico-plegers worden overbehandeld. Daarnaast zijn er grote verschillen in risico binnen één behandelgroep: alle zedendelinquenten worden op één hoop gegooid. En dat terwijl een te zware behandeling (overbehandeling) niet goed is voor iemand met een laag recidiverisico (bijvoorbeeld omdat diens huisje boompje beestje afgenomen wordt bij een intensieve behandeling, maar ook omdat diegene veelal geplaatst wordt bij plegers die wel een hoge recidiverisico hebben). Tbs-behandeling is dan ook alleen effectief voor plegers met een hoog risico om opnieuw de fout in te gaan, maar niet voor plegers met een laag risico.

Behandeling werkt als plegers op de goede plek terechtkomen. Instrumenten die voor een goede selectie kunnen zorgen zijn beschikbaar maar worden (nog) niet, of niet op een goede manier gebruikt. Het 'Risk-Need-Responsivity-model' moet de richtlijn vormen met standaard gebruik van de Static-99R of Static-2002R bij veroordeling en moet leidend zijn voor

behandeltoewijzing. Door dit beter toe te passen, kan het aantal slachtoffers worden teruggedrongen.

Smid vindt het een gemiste kans dat de Nationaal Rapporteur het bovenstaande niet als aanbeveling heeft opgenomen in het rapport. De aanbevelingen richten zich veelal niet op het verminderen van het aantal slachtoffers van seksueel geweld, maar bijvoorbeeld wel op meer vervolging en straffen van daders (maar willen slachtoffers dat?). Ook had er wat Smid betreft meer gekeken mogen worden naar de bestaande kennis en ontwikkelingen buiten de landgrenzen. Maar Smid is ook positief: het rapport vormt een gedegen naslagwerk met veel cijfers over de aanpak van seksueel geweld tegen kinderen in Nederland (een maatschappelijk probleem!), en ze omarmt de aanbeveling tot vergroting van kennis door o.a. betere registratie en meer onderzoek.

Foto: Valerie Kuypers